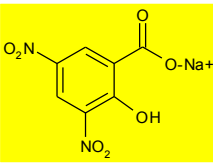
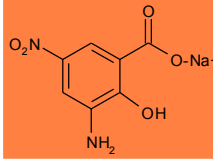

TÉMA	SACHARIDY
Úloha 21:	Izolácia kvasinkovej sacharázy
Princíp:	Sacharáza (invertáza; systémový názov: β-D-fruktofuranozidfruktohydroláza; systémové číslo: EC 3.2.1.26) je enzým, ktorý štiepi sacharózu (okrem iných substrátov). Z jednej molekuly neredukujúcej sacharózy vznikajú 2 molekuly redukujúcich cukrov: D-glukózy a D-fruktózy. $\text{sacharóza} \xrightarrow{\text{sacharáza}} \text{D-glukóza} + \text{D-fruktóza}$ Vzniknutej ekvimolárnej zmesi glukózy a fruktózy hovoríme invertný cukor (invert). Michaelisova konštanta (K_m) pre sacharózu je $9,1 \times 10^{-3}$ M (v malátovom tlmivom roztoku, pH 4,6). Molekulová hmotnosť sacharázy z kvasiniek je 270 000 g/mol (270 kDa). Inhibitory: Enzým je inhibovaný kationmi ťažkých kovov (Ag^+, Cu^{2+}, Hg^{2+}). Je reverzibilne (vratným spôsobom) inhibovaný v nízkych koncentráciach močoviny, pri ktorých nedochádza k výrazným zmenám v štruktúre proteínu. Pri vysokých koncentráciach močoviny (8 M) dochádza k ireverzibilnej (nevratnej) inaktivácii, ktorá je sprevádzaná zmenami v sekundárnej a terciárnej štruktúre enzýmu. Stabilita: Je stabilný pri 4 °C, uskladnený v suchom stave. Vodný roztok enzýmu môže byť použitý po dobu niekoľkých týždňov, keď je uskladnený pri 4 °C. Kvasinková sacharáza nedifunduje cez bunkovú membránu, preto sa musí pred extrakciou rozrušiť rozotretím s kremenným pieskom.
Reagencie:	10 g pekárenského droždia kremenný piesok
Materiál:	trečia miska, centrifúga, centrifugačné skúmavky, kadička s objemom 100 ml
Postup:	10 g čerstvého pekárenského droždia rozotrieme v trecej miske s troškou kremenného piesku. Pridávame po častiach 10 ml vody a rozotierame 5 min. Potom v niekoľkých dávkach pridáme ešte 20 ml vody a dobre premiešame. Suspenziu necháme stáť 30 min pri 25 – 30 °C. Potom ju 15 min centrifugujeme pri 3000 ot/min (1000 g). Supernatant prelejeme do čistej kadičky a použijeme na ďalšie stanovenia.
Úloha 22:	Stanovenie koncentrácie sacharázy Lowryho metódou
Princíp:	Pri Lowryho metóde bielkovina najprv reaguje s mednatými iónmi v alkalickej prostredí, pričom dochádza k ich redukcii na medné ióny. Následne dochádza účinkom medných iónov k redukcii kyseliny fosfomolybdeno-fosfovolfrámovej, ktorá je súčasťou Folinovho činidla. Finálny produkt tejto reakcie má modré sfarbenie.
Reagencie:	roztok A: 2 % uhličitan sodný v 0,1 M hydroxide sodnom roztok B: 0,5 % pentahydrát síranu mednatého v 1 % tetrahydráte vánanu sodnodraselného (roztoky A, B zmiešame max. 4 hod. pred cvičením v pomere 50:1) Folinovo činidlo štandardný roztok bielkoviny (hovädzí albumín) s koncentráciou 50 mg/100 ml Britton tlmivý roztok (0,1 M acetátový tlmivý roztok) s pH 5,0 vzorka izolovanej sacharázy
Materiál:	sada skúmaviek, stojan na skúmavky, sklenené pipety s nastavcom, absorpčný spektrofotometer, plastové kyvety, laboratórna trepačka

Postup:	Na stanovenie koncentrácie sacharázy použijeme štandard hovädzieho albumínu s koncentráciou 50 mg/100 ml. Do označených skúmaviek pipetujeme roztok štandardu podľa tabuľky 3.4 a postupujeme podľa pokynov v nej uvedených. Do skúmavky so vzorkou pipetujeme namiesto štandardu 1 ml nariedeného roztoku sacharázy. Riedime acetátovým tlmivým roztokom s pH 5,0 , a to nasledovne: 1 ml roztoku izolovanej sacharázy + 4 ml tlmivého roztoku (5-násobné zriedenie).						
TABUĽKA 3.4	0	1	2	3	4	5	vzorka
štandard albumínu [ml]	–	0,05	0,10	0,25	0,50	0,75	–
sacharáza (zriedená) [ml]	–	–	–	–	–	–	1
destilovaná H ₂ O [ml]	1	0,95	0,90	0,75	0,50	0,25	–
A + B (50:1) [ml]	5	5	5	5	5	5	5
	premiešať nechať 10 min reagovať						
Folinovo činidlo [ml]	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
	premiešať nechať 30 min reagovať určiť absorbanciu pri 750 nm						
množstvo bielkoviny v skúmavke [mg]	0	0,025	0,050	0,125	0,250	0,375	xs
absorbancia pri 750 nm	–						
Vyhodnotenie:	Pomocou kalibračných roztokov (skúmavky 1 až 5) zostrojíme kalibračný graf (závislosť absorbancie štandardného roztoku hovädzieho albumínu pri 750 nm od množstva) a z neho určíme množstvo vyizolovanej sacharázy v mg na 1 ml vzorky (xs) . Pre správne určenie jej koncentrácie je potrebné vynásobiť hodnotu xs zriedením pôvodného roztoku sacharázy.						
Úloha 23:	Stanovenie aktivity sacharázy na základe redukujúcich sacharidov						
Princíp:	Enzymová aktivita je mierou množstva aktívneho enzýmu prítomného v roztoku. Uvádza sa v jednotkách 1 U (unit), príp. 1 kat (katal). 1 U predstavuje množstvo enzýmu, ktoré katalyzuje pri saturácii substrátom premenu 1 μmol substrátu za 1 min. 1 kat sa rovná množstvu enzýmu, ktoré premení 1 mol substrátu za 1 s. 1 U odpovedá 16,67 nkat (nanokatal). K stanoveniu aktivity sacharázy možno využiť dve metódy: a) polarimetrická metóda je založená na zmenách optickej otáčavosti roztoku ("inverzia" sacharózy). b) spektrofotometrická metóda využíva redukčné vlastnosti jedného z reakčných produktov, a to D-glukózy. Tá v alkalickom prostredí a pri zvýšenej teplote (100 °C) redukuje 3,5-dinitrosalicylát (DNS) na 3-amino-5-nitrosalicylát, čo sa prejaví zmenou sfarbenia roztoku zo žltej na tmavooranžovú farbu:						
	<chem>O=C[C@@H](O)[C@H](O)[C@@H](O)CO</chem> D-glukóza + 3,5-dinitrosalicylát sodný (DNS) + 3 NaOH → <chem>[O-]C(=O)[C@@H](O)[C@H](O)[C@@H](O)CO</chem> D-glukonát sodný + 3-amino-5-nitrosalicylát sodný + 2 H₂O						
	Sacharidy s keto skupinou (fruktóza) môžu v rámci svojej otvorenej formy izome-						

	<i>rizovať skrz sériu tautomérnych premiestnení, pričom vzniká aldehydová skupina. Takže, aj keď sa vo všeobecnosti ketózy považujú za redukujúce sacharidy, v skutočnosti je to ich izomér s aldehydovou skupinou, ktorý je redukujúci. Bez tejto izomerizácie ketóny nemôžu byť oxidované. K tomuto typu izomerizácie dochádza v alkalickom prostredí pri zvýšenej teplote (100 °C). Aktivitu sacharázy možno vypočítať na základe množstva vzniknutých redukujúcich sacharidov (invertu) za jednotku času.</i>							
Reagencie:	0,1 M acetátový tlmivý roztok ($\text{CH}_3\text{COONa} + \text{CH}_3\text{COOH}$) s pH 5,0 štandardný roztok redukujúcich sacharidov s koncentráciou 200 mg/100 ml (100 mg fruktózy a 100 mg glukózy v 100 ml vodného roztoku, čo predstavuje roztok s molárnou koncentráciou invertného cukru 0,0056 M) zásobný roztok sacharózy s koncentráciou 0,5 M roztok sacharázy z úlohy 21 získaný zriedením supernatantu acetátovým tlmivým roztokom s pH 5,0 roztok DNS (3,5-dinitrosalicylát), ktorý pripravíme zmiešaním 8 g NaOH, 5 g kyseliny 3,5-dinitrosalicylovej a 150 g vlnanu sodnodraselného v 1000 ml roztoku (výsledné molárne koncentrácie sú 0,2 M NaOH, 22 mM DNS a 0,5 M vlnan sodnodraselný).							
Materiál:	sada skúmaviek, stojan na skúmavky, sklenené pipety s nastavcom, absorpčný spektrofotometer, plastové kyvety, laboratórna trepačka, vodný kúpeľ							
Postup:	A. Kalibračný graf pre stanovenie množstva invertného cukru Na stanovenie množstva invertného cukru (ekvimolárna zmes glukózy a fruktózy) použijeme štandardný roztok obsahujúci zmes glukózy a fruktózy s celkovou koncentráciou 200 mg/100 ml. Do označených skúmaviek pipetujeme roztok štandardu podľa tabuľky 3.5 a postupujeme podľa pokynov v nej uvedených.							
TABUĽKA 3.5		0	1	2	3	4	5	
štandard glukózy a fruktózy	[ml]	–	0,4	0,8	1,2	1,6	2	
destilovaná H_2O	[ml]	3	2,6	2,2	1,8	1,4	1	
DNS	[ml]	2	2	2	2	2	2	
		premiešať 8 min nechať reagovať vo vodnom kúpeli pri 100 °C ochladiť na laboratórnu teplotu určiť absorbanciu pri 540 nm						
množstvo invertu v skúmavke	[mg]	0	0,8	1,6	2,4	3,2	4	
látkové množstvo invertu	[μmol]	0	2,2	4,4	6,7	8,9	11	
absorbancia pri 540 nm		–						
	B. Závislosť aktivity sacharázy od koncentrácie substrátu Do označených skúmaviek pipetujeme zásobný roztok sacharózy s koncentráciou 0,5 M podľa tabuľky 3.6 a postupujeme podľa pokynov v nej uvedených.							
TABUĽKA 3.6		0	1	2	3	4	5	6
0,5 M roztok sacharózy	[ml]	0,5	0,05	0,1	0,2	0,3	0,4	0,5
0,1 M acetátový tlmivý roztok (pH 5,0)	[ml]	0,5	0,85	0,8	0,7	0,6	0,5	0,4
		premiešať						
sklenenou pipetou rýchlo pridať postupne do každej skúmavky roztok sacharázy, obsah skúmavky premiešať a súčasne zaznamenať čas :								

sacharáza (zriedená) [ml]	–	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
po uplynutí 10 min (pre každú skúmavku osobitne):							
DNS [ml]	2	2	2	2	2	2	2
premiešať							
destilovaná H ₂ O [ml]	2	2	2	2	2	2	2
premiešať 8 min nechať reagovať vo vodnom kúpeli pri 100 °C ochladiť na laboratórnu teplotu určiť absorbanciu pri 540 nm							
začiatočná koncentrácia substrátu (sacharózy) v 1 ml [M]	–	0,025	0,05	0,1	0,15	0,2	0,25
absorbancia pri 540 nm	–						
látkové množstvo invertu (glukóza + fruktóza) v skúmavke [μmol]	–	x ₁	x ₂	x ₃	x ₄	x ₅	x ₆
aktivita sacharázy [U/ml]	–	a ₁	a ₂	a ₃	a ₄	a ₅	a ₆
roztok v skúmavke s označením „0“ použijeme pri meraní absorbancie ako referenciu							
Vyhodnotenie:	A. Pomocou kalibračných roztokov (skúmavky 1 až 5 v tabuľke 3.5) zostrojíme kalibračný graf (závislosť absorbancie štandardného roztoku zmesi glukózy a fruktózy – invertu – od látkového množstva v μmol). B. Z kalibračného grafu v časti A zistíme látkové množstvá sacharázou vzniknutého invertného cukru (x₁ až x₆, tabuľka 3.6). Následne z týchto údajov o množstve vypočítame aktivitu sacharázy (a₁ až a₆, tabuľka 3.6) a prepočítame na 1 ml pôvodného neriedeného enzýmového preparátu. Zostrojíme grafickú závislosť aktivity sacharázy (os y) od začiatočnej koncentrácie substrátu (os x). Príklad výpočtu aktivity a špecifickej aktivity sacharázy: Predpokladajme, že za daných podmienok (20 °C, pH 5,0), 0,1 ml riedeného enzýmu uvoľní za 10 min reakcie 2,2 μmol invertu (ekvimolárna zmes glukózy a fruktózy). Údaj 2,2 μmol bol získaný z kalibračného grafu v časti A. V tom prípade by sa pôsobením 1 ml použitého riedeného enzýmu za 1 min uvoľnilo: $\frac{2,2 \mu\text{mol}}{10 \text{ min}} \times 10 = 2,2 \mu\text{mol invertu/min}$ 1 ml pôvodného (neriedeného) enzýmu by v našom prípade (5-násobné zriedenie) uvoľnilo 5-krát viac invertu: $2,2 \frac{\mu\text{mol}}{\text{min}} \times 5 = 11 \mu\text{mol invertu/min}$ Keďže pre medzinárodné stanovenú enzýmovú jednotku (U) platí (viď Princíp k tejto úlohe): 1 U = 1 μmol substrátu, resp. produktu za minútu, predstavuje vypočítaný údaj hodnotu aktivity. Záver: 1 ml pôvodného preparátu sacharázy má aktivitu zodpovedajúcu za podmienok použitej metódy (20 °C, pH 5,0) 11 μmol/min, t.j. 11 U. Ak by sme chceli zistiť špecifickú aktivitu enzýmu, potrebovali by sme na to údaj o množstve enzýmu v mg/ml (viď úloha 22). Predpokladajme, že množstvo enzýmu v pôvodnom preparáte je 0,5 mg/ml. V tom prípade by sa špecifická aktivita počítala nasledovne: $\frac{11 \frac{\text{U}}{\text{ml}}}{0,5 \frac{\text{mg}}{\text{ml}}} = 22 \frac{\text{U}}{\text{mg}}$ Záver: Špecifická aktivita vyzolovanej sacharázy je za vyššie uvedených podmienok 22 U/mg.						

Úloha 24:		Vplyv pH na aktivitu sacharózy						
Reagencie:	1. 0,1 M acetátové tlmivé roztoky ($\text{CH}_3\text{COONa} + \text{CH}_3\text{COOH}$) s pH 3,6; 4,6; 5,3 a 5,9 2. 0,1 M roztok kyseliny chlorovodíkovej (pH 1,8) 3. 1 % roztok hydroxidu sodného (pH 13) 4. 0,5 M zásobný roztok sacharózy 5. roztok sacharózy z úlohy 21 získaný zriedením supernatantu acetátovým tlmivým roztokom s pH 5,0							
Materiál:	sada skúmaviek, stojan na skúmavky, sklenené pipety s nadstavcom, absorpčný spektrofotometer, plastové kyvety, laboratórna trepačka, vodný kúpeľ							
Postup:	Do označených skúmaviek pipetujeme zo zásobného roztoku sacharózy s koncentráciou 0,5 M podľa tabuľky 3.7 a postupujeme podľa pokynov v nej uvedených.							
TABUĽKA 3.7		0	1	2	3	4	5	6
0,5 M sacharóza [ml]		0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
acetátový tlmivý roztok	pH	3,6	–	3,6	4,6	5,3	5,9	–
	objem [ml]	0,9	–	0,8	0,8	0,8	0,8	–
0,1 M HCl [ml]		–	0,8	–	–	–	–	–
1 % NaOH [ml]		–	–	–	–	–	–	0,8
premiešať								
sklenenou pipetou rýchlo pridať postupne do každej skúmavky roztok sacharózy, skúmavku premiešať a súčasne zaznamenať čas :								
sacharóza (zriedená) [ml]		–	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
po uplynutí 10 min (pre každú skúmavku osobitne):								
DNS [ml]		2	2	2	2	2	2	2
premiešať								
destilovaná H_2O [ml]		2	2	2	2	2	2	2
premiešať 8 min nechať reagovať vo vodnom kúpeli pri 100 °C ochladiť na laboratórnu teplotu určiť absorbančiu pri 540 nm								
pH		–	1,8	3,6	4,6	5,3	5,9	13
absorbancia pri 540 nm		–						
látkové množstvo invertu (glukóza + fruktóza) v skúmavke [μmol]		–	x'_1	x'_2	x'_3	x'_4	x'_5	x'_6
aktivita sacharózy [U/ml]		–	a'_1	a'_2	a'_3	a'_4	a'_5	a'_6
roztok v skúmavke s označením „0“ použijeme pri meraní absorbancie ako referenciu								
Vyhodnotenie:	Z kalibračného grafu v úlohe 23 (časť A) zistíme látkové množstvá invertného cukru (x'_1 až x'_6 , tabuľka 3.7). Vypočítame aktivitu sacharózy (a'_1 až a'_6 , tabuľka 3.7) a zostrojíme grafickú závislosť aktivity sacharózy (os y) od pH (os x). Názorný príklad výpočtu aktivity je uvedený vo vyhodnotení v úlohe 23 .							